

IESNIEGUMS

Pēc nevalstisko organizāciju iniciatīvas, saskaņā ar Ministru prezidenta 2007. gada 20. jūlijā izdoto rezolūciju Nr. 20/L-2263-jur, Latvijas Republikas Izglītības un zinātnes ministrijā (IZM) tika izveidota darba grupa priekšlikumu izstrādāšanai Valsts valodas likuma 3. panta 4. daļā noteiktajām normām, proti, „Valsts nodrošina latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida saglabāšanu, aizsardzību un attīstību”. Tā paša gada 21. decembrī Ministru prezidentam tika iesniegta informācija par plānotajiem pasākumiem līdz 2010. gadam, norādot, ka „Rīcības plāna latgaliešu rakstu valodas saglabāšanai, aizsardzībai un attīstībai īstenošanas uzraudzību uzdot *IZM Valsts valodas politikas programmas 2006.–2010. gadam Koordinācijas padomei*”. Minētie priekšlikumi, kas saistījās ar valstiski svarīgu dokumentu papildināšanu, netika īstenoti un darba grupa savu darbību neturpināja.

2009. gada 17. oktobrī Latvijas reģionālo un mazāk runāto valodu savienība (LatBLUL) nosūtīja IZM, kuras pārziņā ir valsts valodas politikas joma, kā arī Tieslietu ministrijai (TM) 2. starptautiskās latgalistikas konferences dalībnieku parakstītu rezolūciju ar aicinājumu izstrādāt konkrētu pasākumu programmu nepieciešamībai piešķirt latgaliešu valodai noteiktu statusu.

Izvērtējot TM (Nr. 1-18/4761, 19.11.2009.) un IZM (Nr. 1-12/350, 25.11.2009.) atbildes un ņemot vērā Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūta 2009. gada 8. decembrī rīkotajā zinātniskajā diskusijā “Latgales latviešu valoda Latvijas valodas politikas kontekstā” izskanējušos viedokļus un izpratni par latgaliešu valodas statusa sakārtošanas nepieciešamību, LatBLUL 2009. gada 17. decembrī ierosināja izveidot darba grupu, adresējot šo ierosinājumu IZM un TM.

TM atbalstīja šādu iniciatīvu un darba grupā izvirzīja Māri Baltiņu, Valsts Valodas centra direktoru. Latgales plānošanas reģiona attīstības padome darba grupā izvirzīja Latgales pašvaldību pārstāvi Ināru Silicku (Kārsavas novada dome). Papildus darba grupā LatBLUL aicināja iekļaut Inu Druvieti (LU Latviešu valodas institūts), Lidiju Leikumu (LU), literatūrzinātnieci Ilgu Šuplinsku (RA), Imantu Slišānu (Latgaliešu valodas, literatūras un kultūrvēstures skolotāju asociācija), Juri Viļumu (Dagdas novada dome, DU), zvērināto advokātu Agri Bitānu, valodnieku Juri Cibuļu, vienu Saeimas deputātu (ievēlētu no Latgales) un Tomašu Viherkeviču (Polija) kā Eiropas Savienības reģionālo valodu ekspertu.

2010. gada 16. februārī IZM darba grupā deleģēja IZM Valsts valodas politikas nodaļas vadītāju Zaigu Sneibi.

2010. gada 16. aprīlī IZM Valsts valodas politikas nodaļa aicināja uz tikšanos LU, RA, Valsts valodu centra, Latgolys Studentu centra, LatBLUL pārstāvjus, lai runātu par latgaliešu valodas lomu un iespējamo attīstību skolā, kurā IZM pārstāvji uzstāja, ka darba grupas izveidošanai nepieciešams

Ministru prezidenta akcepts, tāpēc **LatBLUL ir sagatavojis šo iesniegumu un aicina izveidot darba grupu:**

- 1) pasākumu programmas izstrādei, kas ļautu sākt īstenot Valsts valodas likuma 3. panta 4. daļā noteikto valsts pienākumu nodrošināt latgaliešu rakstu valodas kā vēsturiska latviešu valodas paveida saglabāšanu, aizsardzību un attīstību;
- 2) nepieciešamo juridisko terminu precizēšanai un dokumentu sagatavošanai, izskatot iespējas latgaliešu valodai piešķirt noteiktu valodas statusu (piemēram, reģionālā valoda) valsts valodas politikas kontekstā;
- 3) nepieciešamo MK noteikumu, normatīvo aktu un citu dokumentu sagatavošanai un iesniegšanai IZM un citās atbildīgajās institūcijās, kas noteiktu valsts garantētu iespēju lietot latgaliešu rakstu valodu, kā arī Latgales reģiona skolās mācīt latgaliešu valodu, literatūru un kultūras vēsturi.

Ņemot vērā to, ka IZM pamatarguments daudziem iesāktajiem pasākumiem ir neesošie statistikas dati, kā arī to, ka nākamgad notiks tautas skaitīšana, ir priekšlikums papildināt Ministru kabineta noteikumu Nr. 384 *Noteikumi par 2011.gada tautas skaitīšanas programmu (02.06.2008.)* 7.2. punktu ar šādiem atbilžu variantiem: *latviešu/latgaliešu* (atbilstoši Valodas likuma 3.punkta 4.daļai) *un lībiešu valoda*.

Esošā redakcija:

7.2.1. Kādu valodu jūs pārsvarā lietojat mājās?

1. Latviešu
2. Krievu
3. Baltkrievu
4. Citu (ieraksta kādu)

Piedāvātā redakcija:

1. Latviešu
2. Latviešu/ latgaliešu
3. Lībiešu
4. Krievu
5. Baltkrievu
6. Poļu
7. Ukrainu
8. Lietuviešu
9. Citu (ieraksta kāda)

2000. gada tautas skaitīšana parādīja, ka pozīcijā *cita* norādītā latgaliešu valoda netika ņemta vērā. Ir nepieciešams ieviest skaidrību autohtono iedzīvotāju valodu lietojuma kvantitatīvajos rādītājos.

LatBLUL prezidents Jānis Mednis

2010. gada 18. maijā

Šo prasību atbalsta šādas sabiedriskās organizācijas: "Latgaliešu valodas, literatūras, kultūras vēstures skolotāju asociācija", Latgolys Studentu centrs, biedrība „Kukuži”, biedrība “Latgalīšu Etnokulturys centrs”, biedrība „Es Latgalei”, Latgales tradicionālās kultūras centrs „Latgaļu sāta”, biedrība "Upītes jauniešu folkloras kopa", Latgales producentu grupa u.c.